יום ג', י"ט בסיון תשס"ד (08 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

לפני 26 שנה, באמצע חודש סיון [יוני] שנת תשל"ח [1978], התיישבו **משה** (מוריס) **פריפשטיין** ועמיתו במעבדה לפיסיקה באוני' ברקלי קליפורניה שבארה"ב, **דניס קיף**, **והחליטו לעמוד מנגד למדיניותה של ברה"מ** [לשעבר] ולעשות כל מאמץ בכדי לשחרר את המדענים הכלואים במשטר הסובייטי האכזרי. חמושים בלא יותר מאשר התחושה המוסרית כי יש לעשות צדק, פריפשטיין וקיף החלו לגייס תמיכה ממדענים אחרים, כולל חתני פרס נובל. תוך שנתיים התנועה התפשטה לממדים בינלאומיים. בשיא פעילותו, השתתפו מעל ל- 8000 מדענים מ- 44 ארצות, ונפלה לזכותם תפקיד מכריע בשחרור 3 מן המתנגדים הסובייטים המפורסמים ביותר: **אנדריי סאחארוב**, **נתן שראנסקי** ו**יורי אורלוב**, בנוסף לסירובניקים ומתנגדים רבים אחרים. הארגון לקח לעצמו את הכינוי: **SOS** – מדענים לשחרור סאחארוב, אורלוב ושראנסקי - והיא הקריאה הבינלאומית להצלה.

אמר אחד מעמיתיו לעבודה ואחד ממייסדי הארגון, אנדי ססלר: "על-אף שעזרו לו אנשים רבים, משה היה הכח המוביל בארגון ובפיתוחו. זה הוא שהיה לו הרעיונות מה לעשות ואיך: יכול להיות משהו פשוט כמו לפתוח תיבת דואר או להזמין את אביטל, אשתו של שראנסקי לארה"ב, וכמובן רעיון המוראטוריום היה שלו." רעיון המוראטוריום הוא שהבדיל בין SOS לבין מאמצים אחרים. הרעיון היה להפעיל לחץ על השלטון הסובייטי ע"י פניה למדענים בכל העולם להחרים מגעים עם מדענים מברה"מ. זה היה מעשה נועז ללא תקדים, ובעייתי במידת-מה. אומר פריפשטיין: "ידוע כי מדענים פועלים באמונה כי לידע אין גבולות, ושואפים להחלפה מירבית של מידע בין מדענים ובין ארצות. אך מפאת התנהגותם הנתעבת של הסובייטים, ובגלל עיוותם של תהליך החלפת מידע – ועוד היו שולחים אנשים לכנסים וכו' שלא היו באמת מדענים אלא "עבדים נאמנים" של המשטר – הרגשנו שהיה עלינו לפעול.

המתנגד הראשון שהצית את מחאת הקהיליה המדעית בארה"ב היה הפיסיקאי יורי אורלוב שנכלא ב- 1977. הוא היה יו"ר "קבוצת מעקב הלסינקי" [**Helsinki Watch Group**]. שנה לאחר מכן, הועמד אנטולי [נתן] שראנסקי לדין על בגידה בגלל פעילותו למען עליית היהודים לישראל. הוא שוחרר כעבור 9 שנים ועלה מיד לישראל. ב- 1980, אנדריי סאחארוב נעצר והוגלה לסביר, על אודות פעילותו למען זכויות האדם. SOS החל לפעול – לא באופן קולקטיבי אלא על דעת כל אחד ואחד מהמדענים שהתחייבו לעזור. פריפשטיין היה מציע מהלך מסויים, ואז ביקש מהמדענים האחרים להירתם למשימה. תוך ימים אחרי הכרזת המוראטוריום, 500 מדענים הצטרפו. אחרי משפט שראנסקי, SOS ערך מסיבת עתונאים בוושינגטון ועוד 2400 מדענים "קפצו על העגלה". אחרי שסאחארוב הוגלה, הארגון נכנס לזירה הבינלאומית ועד 1980 כ- 8000 מדענים ניתקו את קשריהם עם עמיתיהם הסובייטים.

דבר אחד הטריד אותם – אולי מאמציהם יועילו רק להחמיר את המצב ולא להשיג את מטרותיו. אך במשוב שקיבלו מ"ערוצים בלתי-רשמיים" נודע לחברי ה-SOS שסאחארוב ואחרים חשבו שמה שהם עושים – נכון לעשותו. ועם הזמן, החלו לקטוף את הפירות. אורלוב

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"ט בסיון תשס"ד (08 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היה הראשון להשתחרר וזמן קצר לאחר מכן גם שראנסקי (היום שר בממשלת ישראל) ואנדריי סאחארוב, שנפטר ב- 1989. [http://www.lbl.gov/Science-Articles/Archive/pripstein-sakharov.html]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל